איזהו מקומן פרק חמישי זבחים מט.

והרי מעשר דהוא נפדה. אפילו בירושלים אם נטמא כדילפינן (כ"מ דף נג.): מגלח תוכל שאתו ואין שאת אלא אכילה ואילו לקוח בכסף מעשר שני אינו נפדה אליבא דר' יהודה אלמא איכא טעל חמור מעיקר כך פי' בקונטרס ובספרי [1] פרשת עשר תעשר מפרש טעמא דרבי יהודה מעוט דכתיב [הכסף] כסף ראשון ולא כסף שני והא דאמר כרים דהוכ (כ"מ דף מא.) גבי קלעין דיגרין דכסף כסף ריבה יש לחלק בזה שנגמר כאן פדיונו לגמרי וקנה פדיונו [2] מעשר ואם היה טהור לא היה נפדה ותנן במסכת מעשר שני פ' שלישי (מ"ש) אמרו לו לר' יהודה מה אם מעשר שני עלמו שנטמא הרי הוא נפדה הלקוח בכסף מעשר שנטמא אינו דין שיפדה אמר להם לא אם אמרתם במעשר שני עלמו שכן נפדה טהור ברמזן מקום תאמרו בלקוח בכסף מעשר שאינו נפדה טהור ברמזון מקום. ואיה ספרים דגרסי הכא נטמא אין לא נטמא לא ומייתי לדייה מרבנן דטעל חמור מעיקר פירוש נטמא נפדה לרבנן לא נטמא אינו נפדה אפי' חון לירושלים אע"פ שמעשר עלמו נפדה והיינו חון לירושלים דבירושלים אין מעשר טהור נפדה ובתוספתא דמעשר שני [3] משמע כפי' הקונטרס דעל מילתא דר' יהודה פרכינן [4] האי לישנא שעושה טעל חמור מן העיקר והכי איתא התם הלקוח בכסף מעשר כו' אמרו לו לרבי יהודה תחמיר בטעילה יותר מן העיקר [5] ולגירסת הספרים לא נטמא לא ומוכיח דרבנן נמי סברי טעל חמור מן העיקר גבי מעשר טהור חון לירושלים קשה לפי' [6] פרכי רבנן לר' יהודה תיקשי להו לדיהו כיון דקולא טעל חמור מן העיקר האי דלקוח טהור אינו נפדה ומעשר עלמו נפדה אבל לגירסת הקונטרס ניחא דאיכא לאימור דהאי לא מיקרי טעל חמור מן העיקר דמעשר עלמו טהור נפדה ברמזון מקום כדי לפדות [7] בדמים דירושלים נקר ולאן יין ושכר כדכתיב ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפקע אבל אם לקח פירות בו חון לירושלים כדי לאוכלם בירושלים לא יפדה כמו שלא היה פודה מה שהיה לוקח בירושלים ולגירסת הספרים לא נטמא לא [8] קשה לפירוש הקונטרס דפרק הזהב (כ"מ דף נה.): גבי מחללין אותו כסף על נחשת נחשת על הפירות ויחזור ויפדה את הפירות [9] והכמים אומרים יעלו בו משמע מתוך פירושו דר"מ מחמיר אלא שהיה מחלל כמו מ"ק אלא אם כלה יעלה פירות עלמו [10] דהקולי שזו היא קולא כשחזר ופדה את הפירות אא"כ יחזור ויפדה את הפירות ויעלה הכסף לירושלים ובכל משמע ומשנה שלימה היא במסכת מעשרות [11] (פ"ש מ"א) ואם תתרכמי בפרק הזהב (כ"מ דף נה: ד"ה ויחזיר): **פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא.** וא"ת הרי אחד עשר [12] שטעל חמור מן העיקר כדתמרינן בפ' שני מדות (מתמות לא:) האחד זה אחד עשר אלא מלינו לו בכל התורה טעל חמור מן העיקר וי"ל כדתמצי הכא מותר הפסח שלמים הוי ה"ג אחד עשר שלמים עליו כדתשמע בבכורות (דף מא.). מדמלריך [13] קרא דמותר הפסח נמי בעי קרא כדדרשינן פרק קמא (לעיל ע.) אם כשב להביא פסח שעבירה שנמו ושלמים הבאין מחמת פסח לכל מלות שלמים שיעשנו במיכה ותנופת חזה ושוק והא דקרי ליה [14] טעל דוקא: **לעכב מנא לן דכתיב ושחט את הכבש.** למקבל לא ידענן עכיכא [15]. **לפי שיצא אשם מצורע לידון בדבר החדש כו'.** מה שחטאת [16] מלורע עשונה נסכים ואם מנחות אין עשונין לא חביב דבר חדש דבר אחר. מה שחטאת [17] מלורע עשונה נסכים ואם מנחות אין עשונין לא חביב דבר חדש וכן אין אחר כשאר מכשפים מלאה מתי בל"ו כריתות ואם"ה גמרינן קלקה מאוב וידעוני כשאר מכשפים פרק קמא דיבמות (דף ד.) ופרק אלנבא מיתות (סנהדרין דף מז:) ואי מקרי כרת כתיב באוב וידעוני דבר החדש היכי גמר מייהיו קלקה למ"ד כללו לא גמר מיניה חס [18] הקשה ה"ר יעקב מאורליינ"ש אלא לא קרו דבר חדש אלא כשמוכר כללו כי הכא דשאר אשמות כל הדם למזבח ואשם מלורע [19] הדם ממנו לבהונות וכגון אשם אם בפרק קמא דיבמות (דף ז.) שנאסרו כל העריות חו הוסרה וחזו דבר החדש שמוכר אלא מה שחטאת מלורע עשונה נסכים אינו מוכר מכללו [20] אלא מוקפת הוא על הקרבן וא"ת למאן דאמר כללו גמר מייה יהיו כל אשמות עטונין מתן בהונות ונילפו נמי כולהו עריות מאשם אם וי"ל דלא גמר מייה אלא מידי דלא חידש בו כגון אחיות לפון אבל החידוש לא גמר מייה כדפירש בקונטרס דאי"כ לא היה עוד כאן דבר חדש ועוד דאם כן היה יולא לידון בדבר החדש כיולא בו אלמד על הכלל כולו: **נכתוב** בהאי ולא **נכתוב בהאי** [21]. תימה ושאר אשמות היכי ילפי מאשם מלורע מה לאשם מלורע שכן בא להחיר:

וכרי מעשר שני דהוא נפדה. אפי' בירושלים אם נטמא כדילפינן (כ"מ דף נג.): מגלח תוכל שאתו ואין שאת אלא אכילה ואילו לקוח בכסף מעשר שני אינו נפדה אליבא דר' יהודה אלמא איכא טעל חמור מעיקר: **הכא משום דלא אליס.** ולא תומרת הוא: **קדשים לא חיילי (עליה).** חמילת הקדש אינו חל על בעל מום קבוע ליקרא קדושת הגוף אלא קדושת דמים בעלמא ויולאין לחולין גמורין בפדיון ואפילו ליגזז וליעבד כדתניא פרק הזליחו לו בפדר יומא (דף נ:) חומר בתמורה שהתמורה חלה על בעל מום קבוע ואין יולא לחולין ליגזז וליעבד מה שאין כן בזמה דגבי תמורה כתיב [ויקרא מז] טוב בדע ד' [23] הבאוה בעל מום לתם לענין תמורה על כולם נאמר והיה הוא ותמורתו יהיה קדש [שם] אבל זבח ראשון אם קדש הקדישו את מומו קדוש קדושת הגוף ואינו יולא לחולין ליגזז וליעבד [24] כדתנן בבכורות (דף יד.) כל הקדשים שקדש מומן להקדישן נפדה [25] וילוף לה מקלאי: **קדשים מכח חולין קאמר.** לא חלה עליהם קדושה קודמת אבל תמורה בלה מכח קדושה קודמת הלכך לאו טעל חמור מן העיקר הוא דהא חומרא [26] דעיקר הוא: **שלמים הוא.** ולא מותר פסח מיקרי למיתסביה טעל: **ולישבים אימא.** עיכובא דעולה מהכא: **דכתיב במקום כו' [27] העולה.** מזר ושנה לימד מקום שקבעתה לעולה לעולה הוא מקומה: **ישחטו אם האשם ואת דמו.** במקום שחיטתו תהא קבלת דמו: **דמו ואת דמו.** מדמצי למיכתב ישחטו אם האשם ודמו יזרוק וכתיב ואת דמו את לרבות את המקבל: **ושחט אם הכבש וגו'.** כאשם מלורע כתיב. שנה הכתוב עליו לעכב: **לדהניא כו'.** לריך להחזירו לכללו הלכך לענין שחיטת לפון נמי בעי להחזירו דלו לא הדר כתביה בגווייה כי היכי דלהכליה לגמרן דמו דמו הוה אמינא לא ניבעי לפון: **אי אפשר יכול להחזירו לכללו.** שיהא עוד בשאר הכלל: **שיצא אשם מלורע.** מכלל [28] ואת תוכת האשם דהוה [29] כתב בכולהו ואת דמו יזרוק על המזבח [30] אף כאן לשחיטת לפון נמי להחזירו הוא דשנה עליה: **לכפוב.** שחיטת לפון אשם מלורע ולא נכתוב גבי זאת תוכת האשם ונגמר כללו מיניה ומדלכתביה הכא והכא לעיכובא הוא: אבל

והרי מעשר דהוא נפדה ואילו לקוח בכסף מעשר אינו נפדה דתנן [31]**א**הלקוח בכסף מעשר שנטמא יפדה ר' יהודה אומר יקבר (נטמא אין לא נטמא לא) התם לא אלימא קדושתיה למיתפס פדיוניה והרי תמורה דאילו [32]קדשים לא חיילי על בעל מום קבוע ואילו [33]איהי חיילא תמורה מכח קדשים [34] קא אתיא וקדשים מכח חולין קאתי הרי פסח דהוא אינו [35]טעון סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק ואילו מותר דידיה טעון סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא ואיבעית אימא אמר קרא העולה [36] במקומה תהא אשם [37]מגלן דבעי צפון דכתיב [38]במקום אשר ישחטו את העולה ישחטו את האשם אשכחן שחיטה קבלה מנא לן [39] ואת דמו יזרוק [40] קבול דמו נמי בצפון מקבל עצמו מנא לן דמו ואת דמו אשכחן למצוה לעכב מנא לן קרא אחרינא כתיב [41]ושחט את הכבש [42] והאי להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה לכדתניא [43]דבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר החדש אי אתה רשאי להחזירו לכללו עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפירוש כיצד [44]ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה במקום הקדש כי כחטאת האשם הוא וגו' שאין ת"ל כחטאת האשם מה ת"ל כחטאת האשם לפי שיצא אשם מצורע לידון בדבר החדש בבוהן יד ובוהן רגל ואזן ימנית יכול לא יהא טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח תלמוד לומר כחטאת האשם הוא [45] מה חטאת טעונה מתן דמים ואימורין לגבי מזבח אף אשם מצורע טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח אם כן נכתוב בהאי ולא נכתוב בהאי הניחא אי סבירא לן [46] יצא לידון בדבר החדש איהו הוא דלא גמר מכללו

מסורת הש"ס

א) מעשר שני פ"ג מ"י פסחים לח. ב"מ נג: מנהדרין קיב. ב) תמורה מז:. ג) ימומות ז. מכילתא משפטים פי"א. ת"כ בחוקותי דרוי פיסי ד. צו פרשי ו דחיה. ירושי פאה פ"א ה"ד. סוטה פ"ט ה"ח. ועיין פסחים פ"ח ה"ב (ע"ש בציון ירושלמי) ד) תמורה ט., ה) ויקרא ז א. ו) ראה לק. ירושי מע"ש פ"ג ה"י. ז) פ"ב ה"ט. ח) ע' כס"מ ולח"מ:

גליון הש"ס

תוב' ד"ה לפי ובו' לא קרוי דבר חדש. עי' לקמן מ ע"א רש"י ד"ה ר"נ וכמלמדי:

שינויי נוסחאות

א) כתוב כתבי קדושה: ב) תעולה העולה במקומה ר"ש: ג) ל"ל תיל ראת ר"ש: ד) מיכת יזרוק ליתת כמ"ל. ונות. יכי רש"י מתמנע סביה לי בי תמרת. ומיש תחיב קבול דמו נמי. עי' לעיל (מת לא) אות ל: ה) כ"מ נוסף במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה: ו) כ"מ נוסף החזיר הכתוב לכללו בפירוש (שמ"ר): ז) לן דבר שהיה בכלל ויצא לידון (ב"ר): ח) ברב אי רב בטוב (ב"ר): ט) כ"מ נוסף יאם קדם מומי להקדישו אינו קדוש קדושת הגוף ויוצא לחולין ליגזז וליעבד כדתנן (ש"מ): י) אבל זבח ראשון אם קדם מומו להקדישו אינו קדוש קדושת הגוף ויוצא לחולין ליגזז וליעבד כדתנן כי: (רש"ש ושי"מ): יא) ונפדו כי: ויליף לל"ל (בחוביי): יא) כ"מ נוסף כלן לא חומרא: יב) מיכת כי ליתת כמתכי ודיי: יג) ל"ל דהא (ש"מ): יד) המיבה הכ"ל ולתי"כ מה"ד אם כן. שפחיות צפון וכו' ל"ל (ש"מ וצ"ע): טו) פדיונו נמתן ל"ל פירוש ממעשר (שמ"ר, ש"מ, עי' בכ"מ כתוס' דף נג ע"ב: טז) ל"ל ברבי רבנן (ש"מ): יז) כ"מ נוסף אל"ל מצינו שהתמורה חמורה מן העיקר: יח) ל"ל דאדסיבי רבנן (ש"מ וצ"ע): יט) ל"ל ליקר (ביומ): כ) תיבות לא נטמא לא נמתן (ש"מ): כא) כ"מ נוסף דברי ר"מ: כב) עצמן (ר"ן ש"מ): כג) ל"ל בנפש מעשר שני (ש"מ): כד) עשר שקראו עשירי דעעון נסכים והעשירי שקראו אינו טעון נסכים והרי כשעינו שטפל (ש"מ): כה) ל"ל מהיו צריך קרא (ש"מ): כו) והא דמצריך קרא מוחר וכו' (ש"מ הגריאש בריש ... לפנינו ס"ס כ"ד): כז) ליה התם שפל (ש"מ): כח) שחטאת ואשם מצורע טעונין ל"ל (ש"מ: ועי' מ"ש ג ע"ב ד"ה לפי: כט) ל"ל זה פי' הרקשה (ש"מ): ל) מעורע נותן מנגנו ל"ל (ש"מ): לא) ל"ל כללו (ש"מ): לא) בהאי פי' ולא לכתוב עשון בשאר אשמות ונולף מאשם מצורע דהא סבירא ליה דכללו בפרי מיעה דדקאמר בסמוך אלא להני בתביה בשאר אשמות לעכב הכא והכא. הס"ד ומה"ד אבל כללו בפרי מיעה שפרי תיעה ושאר ומו. ושיין לע"ב (ש"מ): לב) ל"ל דא"כ קבלה לכפרה מנלן הן למקבל עצמו והן לקבלה: לג) נלה ביתתם ומת אפי' למאי דפיה דמתיתו דעולה קדרים מיתם קבה דבקבלה עלמה יכי:

שיטה מקובצת

ערוך לעומ' קודם נקבה ס"ת, ל"ל דאם אינו עתן לעיכובא דנקטת דמחלת מיתת נפרק. תמיהי מנין לסרס: **אלא** אי"ת דבה לי. עין בהמתנים בסוף המסכת: **ר"ל** הוא"ר יאתיבו בר. מי בהמתנות בסוף המסכת: **ר"ש** בא' אבא לתיבה. עין בהמתנות בסוף המסכת: **מקבל** מדרקא לי יקר, ולית עיכובא (בקבלה) (בהקבל) מנלן. בשלמא למאן דדרים מוקלק לי יקר. ל"ב שנה הכתוב דבחיב דרוכה ולקח כבל הפרשיות בחטאת נני לפון. אבל מאן דלא דרים ליה. מקבל עצמו מנלן. ר"ל דמה קבלה עצמה לא מלקה כה כן למלה כן לעבד לא מקבל עצמו לא מלקה מ כן לעבד: **קבלה** נמי למצוה אשכחן. ס"ס (נ"ל) (בתמרון) אבל מקבל נלפון. ויקשה דהא הך דלשא לאו נני עולה היא אלא נני חטאת היא מאיתו בשעיר נשיא. דהא איתי בשלה מיקמיע ליה למרבי אחיה לאתר אחר מאן שיתבו בעולה מאלי יכן נני חטאת בהמה בעבר אשם אחר בעולה שחטו אלא בחטאת ומשום שאתו בעולה מאלי דהא כתיב לפון בתם בהמה עם אחת בהמה דהוה לאתר לעבד. כך נראה לפרי: **בי בחשאת האשם** הוא. נלון, כלומר מדין חטאת דאת אשם ס"ס ובפסח מלורע כתיב. ע"כ: **מאן** ר"ל בחשאת האשם. נלון דאם לאמרינן דמי מנר מאתר ומאתו אתר אתר בהמה אתר ומאתו אתר אתר בהמה אתר ומאתו אתר אתר בהמה א